

ISSN 2411-4758 (Print) 2518-1602 (Online)

Native word in ethnocultural dimension, Drohobych, Posvit, 2019, pp 210-213.

DOI: <https://doi.org/10.24919/2411-4758.2019.181387>

У СВІТЛІ РІДНОГО СЛОВА

Галина САБАТ

доктор філологічних наук, професор кафедри романської філології та компаративістики, Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка (Україна, Дрогобич)

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-5057-58-14>

Research ID: AAD-19-51-2019 <http://www.researcherid.com/rid/AAD-19-51-2019>.

Статтю подано до редакції / The article is submitted to the editorial board: 23.10.2019.

Статтю опубліковано / The article is published: 15.11.2019.

IN THE LIGHT OF THE NATIVE WORD

Halina SABAT

Doctor of Philology, Professor of the Department of Romance Philology and Comparative Studies, Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University (Ukraine, Drohobych)

РЕЦЕНЗІЯ

на підручники для учнів 2 та 3 класів шкіл українознавства М. Савдик, К. Тишкул, С. Андрусишин «Рідне слово в рідній школі. Читанка „Дзвіночок” для 2 класу з мовними та граматичними вправами й українсько-англійським словником» (Великобританія, Манчестер, 2018. –70 с.) та «Рідне слово в рідній школі. Читанка „Сонечко” для 3 класу з мовними та граматичними вправами й українсько-англійським словником» (Великобританія, Манчестер, 2018. – 72 с.)

Англійська мова – найпопулярніша мова світу, яка здобула світову славу. Вона викликає захоплення, її вивчають, нею розмовляв і писав видатний драматург, поет епохи Відродження Вільям Шекспір, а його п'єси заслужено вважаються неперевершеними шедеврами світової літератури. Та наймиліша, найдорожча для людини – її рідна мова, в яку народ вкладає і своє історичне минуле, і свій досвід, мрії, сподівання. Безумовно, людина повинна прагнути знати декілька мов, проте най-

краще вона має володіти рідною мовою. Як зворушують рядки Тараса Шевченка:

Ну, що б, здавалося, слова...
Слова та голос – більш нічого.
А серце б'ється ожива,
Як їх почує!..

Досконале знання рідної мови – це одне з першорядних завдань виховання особистості. Саме цьому завданню підпорядковані зміст і структура підручників М. Савдик, К. Тишкул, С. Андрусишин, які адресовані маленьким українцям, котрі виростають за межами рідного краю, перебуваючи в ситуації двокультурності та двомовності, з виразною перевагою іноземної мови над українською, чужого над своїм. Утвердження національної ідентичності відбувається за допомогою збереження зв'язку з історичною Батьківщиною, що забезпечує наступність поколінь та сталість розвитку української ідеї. Власне, зберегти Україну в свідомості нового покоління покликані освітні заклади, зокрема школи українознавства. Цілісна праця вчителів-діаспорян покликана утверджувати любов до рідного слова та далекої Батьківщини, засвідчувати тяглисть історії та ідентичності.

Безперечно, органічною складовою запропонованого М. Савдик, К. Тишкул, С. Андрусишин видання є *«Передмова»* і *«Слово до вчителя»*, що виконує роль важливого орієнтира-вказівника. Відповідно до завдань, які ставили перед собою автори, весь навчальний матеріал (короткі відомості про міста, релігійні та державні свята, національну символіку, про специфіку різних професій, різновидів мистецтва, українські традиції, інформація про українських письменників та ін.) згруповано *тематично*: «Львів», «Святий Миколай», «Різдво», «Великдень», «Наш тато», «Свято Матері», «Тризуб», «Прапор України», «Тарас Шевченко», «Іван Франко» та ін. Окрема рубрика *«Граматика»* передбачає самостійне опрацювання та критичне осмислення учнями певної частини навчального матеріалу, допомагають у цьому визначення, які виділені фіолетовим кольором, вони доступно сформульовані й легко сприймаються школярами. Тут автори підручників пропонують різні види завдань, подаються вони у вигляді мовленнєвих й артикуляційних вправ відкритої і закритої форми. Рубрика *«Позакласне читання»* цікаво вводить у чарівний світ художнього слова, акцентуючи увагу на темах природи, краєзнавства, взаємостосунків у сім'ї. У кінці підручників подається *«Українсько-англійський словник»*, який сприяє збагаченню мови дітей. Привертає увагу багатий і високохудожній ілюстративний мате-

ріал видання, який серед іншого акцентує на дотриманні українських традицій, зокрема носити вишиванку.

Вдалим є методичний апарат підручників, ретельно продумана побудова. До кожної теми дібрано сформульовані на засадах проблемності та діалогічності запитання і завдання різної складності: репродуктивні, аналітичні, пошукові, творчі. Вони об'єднані у графу, яка має умовну кольорову позначку і певну дидактичну мету. Система завдань і запитань спрямована на розвиток креативної і асоціативної уяви, стимулювання пам'яті. Серед них є багато вузлових питань, які починаються словами «Чому...?», «Коли...?», «Підкресли...», «Пригадай...», «Придумай...» і т. п. Таким чином робота над словами, реченнями, текстами спрямована на вироблення в учнів вміння дискутувати, аргументувати свої думки, застосовувати набуті знання і навички у практичному житті. Для успішного засвоєння окремих відомостей автори часом пропонують учням намалювати і заповнити таблиці, які допомагають узагальнити їхні знання. Доречними є завдання для вироблення навичок виразного читання. Подані в кінці вправи у графі «Повторення вивченого» допоможуть школярам глибше осмислити навчальний матеріал.

У кожному з підручників вдало підібрані прислів'я, загадки, сміховинки, вірші Дмитра Павличка, Марійки Підгірянки, Василя Хомченка, Лесі Храпливої, Сергія Цушка, Лесі Лужецької, Василя Савчука, Любові Забашти й ін., які відкривають дитячим душам ментальний образ України через низку архетипних символів: небо, жито, соловейко, ставки, барвінок, вишні, білі хатки. Враховуючи вікові особливості учнів, автори пропонують і прозові твори Василя Сухомлинського, Інни Христенко, Георгія Химича, які змушують мислити, порівнювати, аналізувати, виділяти ідейно-сміслові частини. Безперечно, мають виховне й пізнавальне значення запропоновані казки («Ріпка», «Котик і Півник», «Лисичка і Журавель», «Про двох цапків», «Дві кізоньки»), вони утверджують і розпросторюють силу й вагу українського слова в суспільстві. Заслугує на увагу й дбайливо дібраний матеріал до життєпису Тараса Шевченка й Івана Франка. Виклад окремих деталей творчості подано такими способами, щоб зацікавити дітей. Приміром, про вірш Т. Шевченка «Тече вода із-за гаю...» й казку І. Франка «Лис Микита» школярі дізнаються з діалогу між мамою і донькою («Під портретами»). Безумовно, цей інформативний матеріал сприяє розширенню знань учнів із фольклору, української літератури, формує їх читацьку культуру, розвиває естетичні смаки, спонукає обдарованих дітей молодшої школи до реалізації своїх творчих здібностей.

Отож рецензоване навчально-методичне видання – вдалих і, безперечно, спрямований на перспективу самопрезентації українства проєкт, адже інтегруючись до іншого культурного світу, українці завжди прагнули зберегти своє власне обличчя. Цілісна, різноаспектна праця вчителів зорієнтована на формування в дітей-діаспорян з двокультурною ідентичністю національної свідомості, на розвиток їх творчих і комунікативних здібностей, самостійного і критичного мислення, культури полеміки. Сподіваюся, що підручники, в які їх автори вклали так багато душевного тепла, щирості й доброти, зацікавлять українських школярів Великобританії і сприятимуть їх всебічному розвитку, стануть посланням до сучасних дітей цінувати свою землю, малу Батьківщину, адже пізнання світу починається з рідного. Особливо актуальні такі видання тепер, адже вони яскраво засвідчують, що саме *рідне слово* в найскрутніші часи виступає парадигмою національного буття в усіх його виявах.